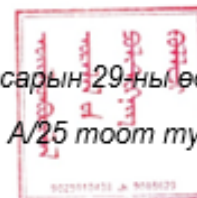

Захирлын 2024 оны 04 дүгээр сарын 29-ны өдрийн

A/25 тоот тушаал

ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ДАДЛАГЫГ ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ,

ҮР ДҮНГ ДҮГНЭХ ЖУРАМ

ҮУПК-ЗББ-ЖУ-12-2024

Зорилго: Нийгмийн түншлэлийн ажиллагааг өргөжүүлэх, дадлага хийлгэх ААНБ, дадлага удирдах багш, дадлагажигчдын үүрэг хариуцлагыг өндөржүүлэх, эрх үүрэг хариуцлагыг тодорхойлох, дадлагын чанар үр өгөөжийг дээшлүүлэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

- 1.1. Журам нь БЕХ-ийн 41, 42-р зүйл, Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн 19-р зүйл, Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 3-р бүлэг, 62, 63-р заалт, ҮУПК-ийн дүрмийн 5.5, 5.6-р заалт, сургуулийн стратеги төлөвлөгөө, чанарын бодлого, зорилтод чиглэсэн зорилтуудтай нийцсэн байна.
- 1.2. Дадлага нь сургалтын үйл ажиллагааны бүрэлдэхүүн хэсэг бөгөөд дараах нэр томъёог мөрдөж хэрэгжүүлнэ.
 - **Дадлага:** Суралцагч танхимын сургалтаар эзэмшсэн онолын мэдлэг, ур чадвараа практик үйл ажиллагаатай холбон бататгах, ажлын байран дээр мэргэшлийн чадамжаа сайжруулах, инноваци, энтерпренёр, гарааны бизнесийн үүсгэл санаачлагыг судлах, бүтээлч сэтгэлгээгээ хөгжүүлэх, бие даан болон багаар ажиллах, ХЗЗ-д амжилттай өрсөлдөх чадамж эзэмшүүлэх суралцах үйл ажиллагаа юм.
 - **Танилцах дадлага:** Тухайн мэргэжлийн талаар баримжаа авах, ажлын байрны бүтэц зохион байгуулалт, ажилчдын ажил үүргийн хуваарь, үйл ажиллагаатай танилцах зорилготой дадлага

- **Үйлдвэрлэлийн дадлага:** Суралцагч танхимд эзэмшсэн онолын мэдлэг, чадварыг практик мэдлэг, чадвар, дадлаар баяжуулах зорилгоор аж ахуйн нэгж, байгууллага дээр зохион байгуулах дадлага
 - **Төгсөлтийн өмнөх дадлага:** Төгсөх ангийн суралцагчид сургалтын явцад үзэж судалсан онол арга зүйн мэдлэгээ ашиглан үйлдвэрлэлийн технологийг удирдах, эрүүл ахуйн хяналтыг зохион байгуулах, шинжилгээний үр дүнд боловсруулалт хийх, төлөвлөгөө боловсруулах удирдах үйл явц, судалгаа шинжилгээний ажлын арга барил эзэмших, маркетингийн судалгаанд боловсруулалт хийх үйл явцыг биеэр гүйцэтгэн мэргэжлийн дадлага, туршлага, арга зүй эзэмших зорилготой дадлага
 - **Дадлагын удирдамж:** Суралцагчийн дадлага хийх хугацааны мэдээ, мэдээлэл, хөтөлбөрийн агуулга, дадлага үргэлжлэх хугацаа, ХАБЭА-н зааварчлага, суралцагчийн хувийн мэдээлэл, аж ахуй нэгжийн мэдээлэл, дадлага удирдагч багшийн мэдээлэл, суралцагчийн дадлага хийх үеийн үнэлгээ, тодорхойлолт зэргийг агуулсан бичиг баримт
 - **Дадлагажигч:** Үйлдвэр аж ахуй нэгж дээр дадлага хийж буй суралцагч
 - **Дадлагажуулагч:** Дадлагажигч суралцагчийг үйлдвэр аж ахуй нэгж дээр чиглүүлэгч, сургагч хийх ажилтан
- 1.3. Үйлдвэрлэлийн дадлага нь танхимд эзэмшсэн онолын мэдлэг, чадварт түшиглэн суралцагчдын практик чадвар, дадлыг баяжуулах зорилгоор үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд шууд оролцуулах замаар аж ахуй нэгж байгууллагын удирдлага, зохион байгуулалт, техник технологи, хөдөлмөр зохион байгуулалтын арга ажиллагааг суралцагчдаар судлуулж, тэдний онолын мэдлэгийг бататган мэргэжлийн дагуу ажиллах чадвар, дадал, арга барил эзэмшүүлнэ.
 - 1.4. Үйлдвэрлэлийн дадлагыг мэргэжлийн чиглэл, захиалга, гэрээг харгалзан улсын болон хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжүүдэд хийнэ.
 - 1.5. Сургууль өөрийн сургалтын дадлагын газруудыг түшиглэн үйлдвэрлэлийн дадлагыг зохион байгуулж болно.
 - 1.6. Дадлагад гарах суралцагч эрүүл мэндийн болон гэнэтийн ослын даатгалд бүрэн хамрагдсан байна.
 - 1.7. Дадлага эхлэхээс өмнө дадлагын гэрээг сургууль, аж ахуйн байгууллага, суралцагчийн хооронд хийж бэлтгэлийг хангана.
 - 1.8. Эцэг эх, асран хамгаалагч нарт гурвалсан гэрээг танилцуулж, гарын үсэг зурж баталгаажуулна.

- 1.8. Үйлдвэрлэлийн дадлагын удирдамж болон гэрээнд тусгагдаагүй ажил, үйлчилгээг суралцагчдаар хийлгэхийг хориглоно.
- 1.9. Аль нэг талын буруутай үйл ажиллагаанаас болж суралцагч осолд орвол учирсан хохирлыг хууль тогтоомжид заасны дагуу буруутай тал хариуцна.
- 1.10. Аж ахуй нэгж нь дадлагжигчийг Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 63дугаар зүйлд заасны дагуу цалинжуулж болно.
- 1.11. Дадлагын удирдлага, зохион байгуулалт:
 - Дадлагын хөтөлбөр, хуваарийг мэргэжлийн тэнхим, хөтөлбөрийн баг боловсруулж, сургалтын албаар баталгаажуулна.
 - Дадлагыг мэргэжлийн тэнхимээс томилсон багш болон НТА-ны шууд удирдлага дор гэрээт байгууллага дээр болон сургуулийн дадлагын газартаа бүлгээр болон ганцаарчлан зохион байгуулна.

Дадлага нь дараах үе шаттай байна.

- Бэлтгэх үе шат
- Хэрэгжүүлэх үе шат
- Тайлагнах, үнэлэх үе шат

Бэлтгэх үе шатанд: НТА болон тэнхим дадлага хийх байгууллага, удирдах багш ажилтныг сонгож захирлын тушаалаар баталгаажуулна.

НТА, дадлага удирдах багш нар дадлагын удирдамж, Злсан гэрээ байгуулах, ХАБЭА-н дүрэм журамтай танилцуулах, чиглүүлэх сургалт мэдээллээр хангах зэрэг ажлыг зохион байгуулна.

Дадлагажигч дадлагад гарахын өмнө дадлагын хөтөлбөр, удирдамж, графиктай танилцаж гурвалсан гэрээ байгуулсан байна.

Хэрэгжүүлэх шатанд: Батлагдсан хөтөлбөр, удирдамж, хуваариар оролцогч талууд энэ журамд заасан үүрэг хариуцлагын дагуу хамтын ажиллагаа, эргэх холбоог хангаж ажиллана.

Дадлагажигч бүр өдөр гүйцэтгэсэн ажил, сурч мэдсэн технологийг дадлагын дэвтэрт тэмдэглэлж, дадлага удирдсан мэргэжилтэн, багш нараас зөвлөгөө авч гарын үсэг зуруулна.

Дадлага удирдаж байгаа багш, мэргэжлийн тэнхим дадлагажигчийн оролцоо, бүтээлч сэтгэлгээнд түшиглэсэн төрөл бүрийн идэвхтэй арга зүйг ашиглан дадлагыг үр өгөөжтэй зохион байгуулж, хийж хэрэгжүүлсэн ажил, үйлчилгээтэй танилцан, явцын болон үр дүнгийн тайлан хамгаалах нөхцлийг бүрдүүлнэ. **Тайлагнах, үнэлэх шатанд:** Дадлагажигчийн дадлагын явцад гүйцэтгэсэн ажлаа дадлагын дэвтрээс гадна үйл ажиллагааны тайланд бичиж, нотлох баримтыг хавсаргана.

Дадлагын үр дүнгийн тайланг дадлага удирдсан багш, НТА, мэргэжлийн тэнхимээс зөвлөмж өгч чиглүүлнэ.

Тайлан хамгаалалтад мэргэжлийн багш, НТА, дадлага удирдсан багш нар оролцоно.

Тайлангийн гүйцэтгэлийг удирдсан багш зохих шалгуурын дагуу үнэлнэ.

Хоёр. Оролцогч талуудын эрх үүрэг, хариуцлага, тавигдах шаардлага,

2.1. Сургуулийн хүлээх үүрэг:

- 2.1.1. Суралцагчдын дадлага хийх аж ахуйн нэгжтэй гэрээ байгуулж баталгаажуулах ажлыг дадлага эхлэхээс өмнө зохион байгуулна.
- 2.1.2. Дадлага удирдах багш томилон ажиллуулах.
- 2.1.3. Суралцагчдын дадлагын ажлын явцтай танилцаж энэ талаар санал хүсэлтээ аж ахуйн нэгжийн удирдлагад тавьж шийдвэрлүүлэх.
- 2.1.4. Сургалтын агуулгатай тохирсон дадлагын ажлын хөтөлбөрийг дадлага эхлэхээс 3 хоногийн өмнө боловсруулж сургалтын албаар батлуулж, дадлага хийх оюутан, суралцагчдад хувилж өгсөн байна.
- 2.1.5. Дадлагын ажлын байрны нөхцөл, хөдөлмөр хамгаалал, цалин урамшуулал, дадлагын хугацаа, дадлагын хөтөлбөрийн биелэлттэй танилцах.

2.2. Нийгмийн түншлэл, үйлдвэрлэлийн сургалт хариуцсан арга зүйч нарын хүлээх үүрэг.

- 2.2.1. Аж ахуй нэгжтэй хамтын ажиллагааны гэрээ хийх
- 2.2.2. Суралцагчдад дадлага хийх тухай зааварчилгаа өгөх
- 2.2.3. Дадлага удирдах багштай хамтарч удирдамж боловсруулах
- 2.2.4. Дадлагын явц, биелэлт, чанар, үр дүнд хяналт тавих
- 2.2.5. Дадлагын тайлан хамгаалах хуваарь гаргаж, тайланг хамгаалуулах

2.3. Дадлага удирдах багш, мэргэжлийн тэнхмийн хүлээх үүрэг

- 2.3.1. Дадлага удирдах багш нар суралцагчийг сургалтанд гарахаас өмнө дадлагын зорилго, гүйцэтгэх ажлын хэмжээ, дадлагын үед баримтлах дэг журам, аюулгүй ажиллагааны заавар зэргийг суралцагчид танилцуулж, гарын үсэг зуруулсан байна.
- 2.3.2. Үйлдвэрлэлийн дадлага хийх суралцагчдад ХАБЭА-н зааварчилгааг ХАБЭА-н ахлах мэргэжилтнээр зааварчилгаа өгүүлж, гарын үсэг зурж баталгаажуулсан байна.
- 2.3.3. Дадлага хийх суралцагчдад сургалтын төлөвлөгөөний дагуу дадлагын удирдамж, боловсруулж өгсөн байна.

2.3.4. Дадлагыг удирдамжийн дагуу удирдан явуулах, оюутанд зөвлөн туслах, хяналт тавихын зэрэгцээ суралцагч, үйлдвэрийн газрын удирдагч хоёрыг холбох үүрэг гүйцэтгэнэ.

2.3.5. Дадлагын явцад суралцагч болон аж ахуй нэгжид хяналт тавих

2.3.6. Дадлагын үр дүнд зохих үнэлгээ дүгнэлт өгч, суралцагчаар тайлан хамгаалалт хийлгэнэ.

2.4. Дадлага хийлгэж байгаа ААНБ, дадлагажуулагчийн хүлээх үүрэг

2.4.1. Дадлага эхлэхээс өмнө суралцагчдад аж ахуйн нэгжийн мөрдөж байгаа хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны дүрэм, журмыг танилцуулан тэдэнд аюулгүй ажиллах нөхцлийг бүрдүүлнэ.

2.4.2. Дадлага хийх суралцагчдад үйлдвэрлэлийн дотоод дүрэм, технологи ажиллагааны онцлогийг танилцуулж, дадлагыг тогтоосон хугацаанд явуулж, сургалт арга зүй зохион байгуулалтын удирдлагаар бүрэн хангана.

2.4.3. Дадлагын хугацаанд тухайн үйлдвэрийн цех болон бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх бүх дамжлагууд, технологи ажиллагаатай танилцуулна.

2.4.4. Суралцагчдын үйлдвэрлэлийн дадлагыг байгууллагынхаа цех тасаг, хэсэгт хийлгэж дадлагын хөтөлбөрийн дагуу гүйцэтгэх ажлаар хангана.

2.4.5. Аж ахуйн нэгж үйлдвэрлэлийн байранд дадлага удирдах чиглүүлэх сургагч багшийг томилох

2.4.6. Дадлагын хугацаанд гүйцэтгэсэн ажил, эзэмшсэн мэдлэг, чадварын талаар дүгнэлт тодорхойлолт өгнө.

2.4.7. Суралцагчид үйлдвэрлэлийн дадлагын хугацаанд бие дааж ажилчин, ажилтны оронд ээлж, дамжлагад ажиллаж чанартай бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэсэн бол цалин хөлсийг ажилчдын нэгэн адил олгоно. Төрөл бүрийн уралдаанд хамруулан оролцуулж болно.

2.4.8. Үйлдвэрлэлийн дадлагын хугацаанд оюутныг аюул осолгүй ажиллах нөхцлөөр хангаж өөрийн ажиллагсдын нэгэн адил тэдэнд хөдөлмөр хамгааллын хэрэгсэл, хөнгөлөлттэй хоол, байр сууцаар үйлчилнэ.

2.4.9. Суралцагчийн тайлан хамгаалалттай холбогдсон судалгаа, мэдээлэл хийх, материал цуглуулахад туслана.

2.4.10. Суралцагчийн үйлдвэрлэлийн дадлагатай холбогдсон асуудлаар дадлага удирдаж буй багшаар дамжуулан сургуулийн захиргаанд тавьж шийдвэрлүүлнэ.

2.5. Дадлагажигч суралцагчийн хүлээх үүрэг

2.5.1 Дадлагын хөтөлбөрийн дагуу гүйцэтгэх ажлыг бүрэн биелүүлнэ.

2.5.2 Дадлага хийж байгаа үйлдвэрийн газрын дотоод дүрэм, журам, аюулгүй ажиллагааны дүрмийг биелүүлнэ.

- 2.5.3 Дадлага хийж байгаа аж ахуй нэгжийн тоног төхөөрөмж, аппарат хэрэгслийг болон эрчим хүч, түүхий эд материалыг хайр гамтай арвич хямгач зарцуулна.
- 2.5.4 Суралцагчдын өөрийн буруугаас гологдол гаргах, машин тоног төхөөрөмж эвдрэх тохиолдолд эд материалын хариуцлага хүлээнэ.
- 2.5.5 Хөдөлмөр хамгаалал, ариун цэврийн шаардлага хангасан ажлын хувцсыг бүрэн хэрэглэж заншина.
- 2.5.6 Дадлагын хугацаанд үйлдвэр, аж ахуйн нэгжээс олгосон багаж хэрэгсэл, техник технологийн баримт бичиг, ажлын хувцас зэргийг цэвэр, нямбай эзэмшин ажиллана. Хаяж үрэгдүүлсэн тохиолдолд төлбөрийг барагдуулна.
- 2.5.7 Дадлага хийж байгаа суралцагч тухайн газартаа сургуулиа сурталчлах, эрдэм дэлгэрүүлэн соёл түгээж, үлгэр жишээч байх ёстой.

2.6. Хамтран хүлээх үүрэг

- 2.6.1. Үйлдвэрлэлийн дадлага удирдсан сургагч багш нь сургуулиас дадлага удирдсан багшийн оролцоотойгоор оюутны тайланг хамгаалуулж онолын мэдлэг, дадлага, чадварын түвшинг тогтоож саналаа сургуулийн захиргаанд өгнө.

Гурав. Үйлдвэрлэлийн дадлагын үнэлгээ, тайлан хамгаалалт

Дадлагажигчийн эзэмшсэн мэдлэг, ур чадвар, хандлагыг үнэлэхдээ дараах шалгуурыг ашиглана.

- Ирц оролцоо
- Удирдамжийн дагуу хийсэн ажлыг үнэлгээ /Дадлагжуулагчийн үнэлгээ/
- Бүтээлч санаачлага, инноваци
- Тайлангийн чанар
- Хамгаалах ур чадвар

- 3.1. Дадлага дуусмагц суралцагчид тайлангаа тэнхим, нийгмийн түншлэл, үйлдвэрлэлийн сургалт хариуцсан арга зүйч нарт хэлэлцүүлэн дүгнүүлнэ.
- 3.2. Дадлагын тайланг дүгнэхэд дадлага хийсэн газрын тодорхойлолтыг харгалзана.
- 3.3. Дадлагын ажлын тайланд дадлага хийсэн байгууллагын удирдагчийн тодорхойлолт, дадлагын ажлын төлөвлөгөө, бусад шаардагдах материалууд хавсаргасан байна.
- 3.4. Суралцагч хүндэтгэх шалтгааны улмаас цөөн хоногоор дадлагад гарч чадаагүй бол тухайн дадлагын үлдсэн хугацаанд нөхөн хийхийг зөвшөөрнө. Дадлага хийсэн хоногийн тоо нийт хугацааны 2/3-оос бага байвал нөхөн хийх боломжгүй гэж үзэж дадлага хийгээгүйд тооцно.

- 3.5. Дадлагын тайлан хамгаалалтыг хүндэтгэх шалтгаангүйгээр тасалсан суралцагчид 7 хоногийн дотор нөхөн хамгаалуулах ба гарах зардлыг суралцагч хариуцах
- 3.6. Дадлагын тайлан хамгаалаагүй суралцагчийг дараагийн сургалтанд хамруулахаас татгалзах.